

Coordonatori:

Ioana Teodora LUNG

Mirela COSMA

Andreea-Florina BORAN

GHID
METODIC

Nonformalul,

alternativă pozitivă pentru viitor

Editura „Școala Vremii”
Arad, 2025

ISBN 978-630-6573-62-2

Coordonatori:

Ioana Teodora LUNG, Mirela COSMA, Andreea-Florina BORAN

Organizator: Palatul Copiilor Arad

Lucrările au fost prezentate și cuprinse în workshopul cu tema „Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor” - exemple de bună practică, susținut în cadrul proiectului Concurs internațional de dans „Ghiocelul de argint” ediția 30, proiect cuprins în Calendarul Proiectelor de Educație Extrașcolară Naționale și Internaționale care se desfășoară în România în anul școlar 2024-2025, finanțate de Ministerul Educației și Cercetării, Nr. 24378/22.01.2025, poz. 28.

Tehnoredactare și design: Ioana Teodora LUNG, Andreea-Florina BORAN

„Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor” este un mesaj care subliniază faptul că, pentru a construi o societate adaptabilă, empatică și inovatoare, avem nevoie de mai mult decât educație academică. Avem nevoie de educație pentru viață, iar aceasta este exact ce oferă nonformalul.

Un exemplu concret al impactului pozitiv al educației nonformale este implicarea tinerilor în proiecte sau schimburi internaționale. Aceste experiențe le oferă ocazia de a ieși din zona de confort, de a colabora cu persoane din medii diferite și de a înțelege mai bine lumea în care trăiesc.

Nonformalul nu este un moft, ci o necesitate. Ea completează lipsurile educației formale, oferă libertate de exprimare, metode atractive și creează o punte între cunoștințele teoretice și realitățile vieții. Pentru o societate sănătoasă – fizic, mintal și emoțional – educația nonformală trebuie susținută și încurajată.

Autori:

- *Profesor Ioana Teodora LUNG, Palatul Copiilor Arad*
- *Profesor Mirela COSMA, Palatul Copiilor Arad*
- *Profesor Andreea-Florina BORAN, Palatul Copiilor Arad*
- *Profesor Janina CORAȘ, Inspectoratul Școlar Județean Arad*
- *Profesor Ioana Camelia MOLER, Inspectoratul Școlar Județean Arad*
- *Profesor Ovidiu Ștefan FILIPAȘ, Inspectoratul Școlar Județean Arad*
- *Profesor Victor Gheorghe DAVID, Inspectoratul Școlar Județean Arad*
- *Profesor Rodica LUCIAN, Colegiul Național „Vasile Goldiș” Arad*
- *Profesor Denisa BARA, Palatul Copiilor Arad*
- *Profesor Mihai Marcel ȘONERIU, Palatul Copiilor Târgu Mureș – structura Clubul Copiilor Sighișoara*
- *Profesor Cristina Alina ȘONERIU, Colegiul Național „Mircea Eliade” Sighișoara*
- *Profesor Alina Violeta CUȚULESCU, Palatul Copiilor Craiova*
- *Profesor Mihaela Ioana CODREANU, Palatul Copiilor Târgu Mureș*
- *Profesor Alina-Mihaela MĂLĂIESCU-UDREA, Palatul Copiilor Craiova*
- *Profesor Daniel DRAGOȘ, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu” Arad*

Cuprins:

<i>Autori:</i>	4
<i>Cuprins:</i>	5
<i>Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor</i>	7
<i>Profesor Ioana Teodora LUNG, Palatul Copiilor Arad</i>	7
<i>Expresia corporală – delimitări conceptuale</i>	8
<i>Profesor Mirela COSMA, Palatul Copiilor Arad</i>	8
<i>Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor</i>	10
<i>Profesor Andreea-Florina BORAN, Palatul Copiilor Arad</i>	10
<i>Învățământul nonformal – educație dincolo de clasă</i>	13
<i>Inspector școlar general adj., profesor Janina CORAȘ, Inspectoratul Școlar Județean Arad</i>	13
<i>Educația nonformală, alternativă pozitivă pentru viitor: exemple de bună practică în învățământul preșcolar și primar</i>	16
<i>Inspector școlar, profesor Ioana Camelia MOLER, Inspectoratul Școlar Județean Arad</i>	16
<i>Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor: exemple de bună practică în educație</i>	19
<i>Inspector școlar, profesor Ovidiu Ștefan FILIPAȘ, Inspectoratul Școlar Județean Arad</i>	19
<i>Nonformalul, o alternativă pozitivă pentru viitor: exemple de bună practică</i>	23
<i>Inspector Școlar , profesor Victor Gheorghe DAVID, Inspectoratul Școlar Județean Arad</i>	23
<i>Promovarea educației extrașcolare prin activități sportive</i>	27
<i>Profesor Rodica LUCIAN, Colegiul Național „Vasile Goldiș” Arad</i>	27
<i>Educația nonformală – Cadru viu de dezvoltare personală și socială</i>	29
<i>Director, profesor Denisa BARA, Palatul Copiilor Arad</i>	29
<i>Promovarea educației extrașcolare desfășurate în cadrul palatelor și cluburilor copiilor – exemple de bună practică</i>	32
<i>Profesor Mihai Marcel ȘONERIU, Palatul Copiilor Târgu Mureș –</i>	32

<i>structura Clubul Copiilor Sighișoara</i>	<i>32</i>
<i>Motivația și implicarea elevilor</i>	<i>35</i>
<i>Profesor Cristina Alina ȘONERIU, Colegiul Național „Mircea Eliade” Sighișoara</i>	<i>35</i>
<i>Importanța activităților nonformale</i>	<i>37</i>
<i>Profesor Alina Violeta CUȚULESCU, Palatul Copiilor Craiova</i>	<i>37</i>
<i>Învățământul non-formal – o alternativă pozitivă pentru viitor</i>	<i>39</i>
<i>Profesor Mihaela Ioana CODREANU, Palatul Copiilor Târgu Mureș</i>	<i>39</i>
<i>Educația nonformală: o alternativă pozitivă și eficientă pentru viitor</i>	<i>41</i>
<i>– Exemple de bună practică</i>	<i>41</i>
<i>Profesor Alina-Mihaela MĂLĂIESCU-UDREA, Palatul Copiilor Craiova</i>	<i>41</i>
<i>Sportul – alternativa activă pentru un viitor sănătos</i>	<i>44</i>
<i>Profesor Dragoș Daniel, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu” Arad</i>	<i>44</i>

Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor

Profesor Ioana Teodora LUNG, Palatul Copiilor Arad

Nonformalul reprezintă o provocare pentru dascăli și copii totodată, educație despre care s-au scris și se vor mai scrie lucrări, fiind în continuă reformare și adaptare.

Sunt profesor la Palatul Copiilor Arad și voi face o scurtă prezentare a caracterului activităților de la Palat. Acestea au un caracter nonformal și relaxat care permite copiilor frecventarea exclusivă a cercurilor la care se simt bine, spre deosebire de materiile din învățământul formal.

Atâta vreme cât copii își aleg cercurile la care le face plăcere să vină, procesul de învățare este unul foarte facil. Evident, aici intervin și abilitățile profesorului, metodele și tehnicile folosite, oportunitățile oferite.

Pasiunea, dorința de performanță, atmosfera creată în cadrul grupelor „vechi”, charisma profesorilor, caracterul atractiv a ceea ce învață, socializarea cu copiii de aceeași vârstă, pot fi tot atâtea motive sau combinații de motive care stau la baza bucuriei cu care copiii vin la Palat.

Unitatea își atinge scopul, anume identificarea și dezvoltarea aptitudinilor copiilor, în complementaritate cu învățământul formal, dezvoltarea relațiilor cu copii de aceeași vârstă sau vârste similare fiind un alt beneficiu major al frecventării cercurilor de la Palatul Copiilor Arad.

Totuși, dacă luăm în calcul dezvoltarea abilităților socio-emoționale care are loc în cadrul activităților din Palatul Copiilor Arad, o îmbunătățire a abilităților de relaționare la modul general este de așteptat.

Această unitate își atinge scopul, anume identificarea și dezvoltarea aptitudinilor copiilor, în complementaritate cu învățământul formal.

Conștienți sau nu de beneficii, copiii aleg să vină la palat și în anul următor, ceea ce asigură continuitate în exersarea abilităților identificate.

După ce provocăm copiii să-și definească singuri „comportamentul social activ și responsabil” și chiar și cât de important este pentru ei să dezvolte un astfel de comportament, întrebarea leagă acest comportament de activitatea de la palat. Marea majoritate a copiilor consideră că activitatea de la cercurile din palat le-a îmbunătățit relația cu colegii, iar o mare parte

dintre ei declară că și relația cu profesorii este mai bună. În condițiile în care abilitățile de comunicare se îmbunătățesc, copii ascultă mai mult, vorbesc mai mult, implicit află mai multe, observă mai multe. Argumentele lor subliniază că deplasările cu „echipa” sau implicarea în diverse proiecte au ajutat la creșterea nivelului de implicare și de responsabilitate. Lucrul în echipă este de asemenea un aspect apreciat, deoarece te ajută să „deschizi ochii” la nevoile și calitățile celorlalți.

Într-o lume în care copiii și tineri au ajuns că petrecă o mare parte a vieții în realitatea virtuală, orice activitate care îi scoate din această realitate și le creează contextul de a relaționa „live” cu colegii lor este binevenită. Palatul Copiilor Arad ne este aliat în combaterea alienării virtuale a copiilor noștri, mult sporită de perioada de pandemie. Contextele variate de interacțiune între copii (atât la activitățile din incinta palatului cât și la cele din exterior), precum și caracterul preponderent practic al acestor activități îi ajută pe copii să își dezvolte nu numai abilități cognitive, dar mai ales abilități socio-emoționale de relaționare cu ceilalți. Toate aceste beneficii reflectându-se în dezvoltarea personală minunată a elevilor.

Expresia corporală – delimitări conceptuale

Profesor Mirela COSMA, Palatul Copiilor Arad

Activitățile de expresie corporală (dans, gimnastică, balet, jazz dance etc.) nu sunt numai o producție de formă, caracteristică și altor activități fizice, ci sunt o modalitate de creație și comunicare a unor sensuri. Dacă formele corporale pot să se asemene, intențiile diferă fundamental. Dansul sau alte activități de expresie, prin aportul lor, oferă perspective educative unice în domeniul educației fizice și sportive, având ca finalitate crearea de sensuri și emoție, precum și construirea unei expresivități motrice, prin angajarea elevului în procesul de creație artistică.

Activitățile de expresie corporală reprezintă raportul dintre nevoia de a exprima individualitatea unei persoane sau a unui grup și dorința de a provoca o impresie asupra celor din exterior. De aceea, profesorul trebuie să înțeleagă formele de expresie corporală, ca pe o activitate care trebuie să genereze raportul „expresie – impresie” într-o perspectivă de comunicare prin

intermediul creației coregrafice. Activitățile de expresie corporală dezvoltă importante calități psiho-motrice iar obiectivele ce pot fi atinse prin practicarea lor sunt:

- dezvoltarea ritmicității și muzicalității motrice;
- educarea capacității de orientare spațio-temporală;
- realizarea ținutei și execuției artistice;
- educarea schemei corporale: plasamentul corpului și al segmentelor ce-l alcătuiesc, în diferite planuri și direcții, ambidextria;
- stimularea expresivității corporale, a creativității și imaginației, formând capacitatea de a reda prin gest, mișcare, atitudine, diferite teme, idei, stări sufletești, sentimente;
- educarea capacității de apreciere a propriilor acțiuni motrice;
- dezvoltarea capacităților coordonative;
- educarea sentimentelor artistice;
- îmbunătățirea capacității de mișcare prin însușirea unui bogat conținut motrico-artistice;
- integrarea elevului în colectiv și dezvoltarea capacității de a comunica cu ceilalți prin intermediul activității motrice. (Grigore V., 2002) . Prin activitățile de expresie corporală se explorează sistematic evantaiul de raporturi: corp/spațiu/timp (direcția, amplitudinea, forma mișcării, viteza, durata, ritmul).

Dansatorul trebuie educat în ideea că este dator să producă emoție pentru public și totodată să-și controleze propria emoție în fața acestuia, fapt ce implică învățarea de a „intra” în roluri diferite, sugerând prin diferite forme corporale și interpretare afectivă, sensuri și emoție. În școală, accentul se va pune, înainte de toate, pe posibilitățile creative ale elevilor și pe capacitățile lor de comunicare și mai puțin pe tehnicitate. În sensul celor expuse mai sus, putem sublinia ideea că, procesul de instruire trebuie condus având în vedere faptul că activitatea de expresie corporală este arta de a conferi gesturilor motrice valoare de simbol, prin armonia plastică a mișcării. Unul din obiectivele principale ale activității de expresie corporală este educarea esteticii mișcării (ținută și execuție artistică) și realizarea unei execuții tehnice conform standardelor artistice. Estetica motrică reprezintă acea manieră specifică de execuție a acțiunilor motrice ce trebuie realizată în toate activitățile fizice cu componentă artistică. Aceasta este o îmbinare reușită între: ținută și execuție artistică, acompaniament muzical, trăire afectivă și capacitatea de realizare plastică a mișcărilor. Toate acestea creează expresivitatea mișcării.

Bibliografie:

- Levieux, F., Expression corporelle, Editura Revue EPS, Paris, 1985.
- Manos, M., Gimnastica Ritmică de performanță, Editura Bren, București, 2008.
- Romain, M., La danse à l'école primaire, Editura Retz, Paris, 2001.
- Stoenescu, G., Expresie corporală și dans, Editura Universității Ecologice, București, 1995.
- Vișan, A., Îndrumar Dans, Editura ANEFS, București, 1997.

Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor

Profesor Andreea-Florina BORAN, Palatul Copiilor Arad

Între limitările sociale și libertatea de a visa

Într-o lume în care totul se schimbă cu o viteză uimitoare, în care mediul educațional, social, economic, cultural, geopolitic traversează transformări dramatice, o lume în care tehnologiile de ultimă generație cu efecte benefice în îndeplinirea actului medical, de la nanoboți care pot distruge tumori de dimensiuni minuscule localizate în părți ale corpului uman foarte greu sau imposibil de accesat, la mașinării care pot crea sau copia realitatea, crea membre amputate în timpul operațiunilor în teatre de război, la facilitarea vieții casnice și îmbunătățirea coordonării activităților de zi cu zi ale oamenilor, de la copii la adulți, în toate domeniile, înlesnind actul educativ al copiilor și elevilor care sunt la un „click” distanță de răspunsul solicitat la o întrebare legată de tema pentru acasă la matematică suntem datori să ne adaptăm, să învățăm să înfruntăm schimbarea, să o acceptăm și să prevedem următorul pas ca într-un joc de șah, să fim modele pentru elevii noștri, pentru semenii noștri.

Oamenii tânjesc după perfecțiune și doresc să funcționeze ca roboții. Acest lucru este imposibil însă, deoarece suntem dotați cu sentimente, nevoi, dorințe. Suntem legați între noi prin fire invizibile care nu au nicio legătură cu tehnologia, așa cum o cunoaștem noi, fire care ne privesc prin prisma raporturilor în și față de societate. Avem responsabilități, fie că suntem adulți sau copii. Ne asumăm răspunderea. Avem bun simț și cunoaștem bunele maniere, ne cultivăm interesul pentru valorile democratice, înțelegerea impactului și a consecințelor comportamentelor

proprii asupra celor din jur; ne dezvoltăm pe plan personal și al inteligenței emoționale prin înțelegerea și exprimarea propriilor emoții; ne educăm sentimentele de compasiune, întrajutorare, respect față de persoanele cu dificultăți și nu numai.

E adevărat, toate cele prezentate mai sus tind să ne ducă cu gândul la idealurile olimpiene ale lui Socrate, la virtuțile pe care trebuie să le aibă oamenii pentru a fi buni cetățeni. „Rețeta” ateniană o aplicăm și dorim să o implementăm în școli, în special în învățământul nonformal prin cercuri ale Palatelor și cluburi ale copiilor ce abundă în activități de timp liber, tocmai pentru a pregăti viitorii cetățeni model. Sunt optimistă în ceea ce privește acest aspect. Foarte mulți copii și elevi vin să își îmbunătățească cunoștințele, să își armonizeze mintea și trupul, să se relaxeze și să se bucure de ceilalți, vin într-o frumoasă familie sau „trupa” lor- cum le place să spună, și lasă „ispitele” electronice de-o parte, cel puțin pentru perioada cât sunt împreună. Și mai mult decât atât, acești copii muncesc suplimentar, pe lângă materiile școlare obligatorii ce abundă în teme, își fac timp să urmeze cu regularitate activitățile cercurilor, sunt implicați și pregătiți să participe și înafara instituției potrivit pregătirii lor.

O provocare reală a sistemului educațional de reinventare și adaptare la cerințele beneficiarilor, o schimbare a opticii la nivel de structură, organizare și funcționare a sistemului național de învățământ de stat, atât din perspectiva statutului României de țară membră a Uniunii Europene cât și a globalizării.

Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii¹.

Palatul Copiilor Arad este o unitate de învățământ de stat, cu personalitate juridică, specializată în activități extrașcolare/nonformale, în cadrul căreia se desfășoară acțiuni instructiv educative specifice, prin care se aprofundează și se diversifică cunoștințe, se formează, se dezvoltă

și se exersează competențe potrivit vocației și opțiunii copiilor și se valorifică timpul liber al copiilor prin implicarea lor în proiecte educative².

Activitățile nonformale desfășurate au ca scop dezvoltarea unor aptitudini speciale, implicarea preșcolarilor și a elevilor în activități interactive variate, antrenante, motivante, amuzante, cultivarea interesului pentru activități din domeniile culturale, civice, sport, tehnico-aplicativ, științific etc.

Adaptarea lentă a sistemului educațional formal la schimbările lumii în care trăim creează premisa valorizării educației nonformale, aceasta oferindu-le modalități diferite de pregătire copiilor și tinerilor, ca răspuns potrivit schimbărilor socio-economice și culturale.

Aceste oportunități de învățare pot proveni nu doar din învățământul formal, ci și din învățământul nonformal ori din anumite sectoare ale societății, în vastitatea ei.

J.Fordham aduce un argument interesant asupra importanței educației nonformale în contextul educațional general. Autorul observă perspectiva economică a educației nonformale, depășind aspectele ce țin de instituția școlii, nevoia sincronizării educației cu piața muncii și dificultatea, uneori incapacitatea, adaptării sistemului formal de educație la schimbările socioeconomice. Procesul învățării dirijat dinspre particular spre general, pe baza principiului de „jos în sus”, dinspre aplicație practică spre aprofundarea și explicarea conceptelor teoretice prin implicarea directă a celor ce învață, a grupului țintă în coordonarea, organizarea și planificarea conținuturilor curriculare în vederea producerii schimbării în orice context social este vital. Astfel, accentul se pune pe educația nonformală și alte tipuri de învățare.

La baza filosofiei nonformalului stă principiul participativ, iar acesta trebuie înțeles ca o participare atât la propria formare cât și la viața celor din jur, a comunității și a societății, prin modul de înțelegere al nevoilor și găsirea soluțiilor adecvate de instruire și implicare activă în domeniile respective. Știm că în cazul educației formale, curriculumul, respectiv conținutul activităților instructiv-educativ este impus, însă în cazul educației nonformale acesta poate fi negociat cu și de grupul de cursanți, astfel încât să răspundă cât mai bine cerințelor și nevoilor acestora.

Bibliografie:

- Pătrăuță T. (2018) Limbajul și specificitatea comunicării educaționale, Universitatea de Vest Vasile Goldiș, Arad
- Pătrăuță T. (2019) Fundamentele pedagogiei, Universitatea de Vest Vasile Goldiș, Arad

Învățământul nonformal – educație dincolo de clasă

Inspector școlar general adj., profesor Janina CORAȘ, Inspectoratul Școlar Județean Arad

Învățământul nonformal reprezintă o formă de educație mai flexibilă și mai adaptată nevoilor și intereselor individuale ale elevilor. Acesta include activități educative desfășurate în afara curriculumului formal, precum cercuri de activități extracurriculare, ateliere, tabere educaționale, proiecte comunitare sau activități recreative care au un scop educativ. Învățământul nonformal nu urmează un program predeterminat sau un set fix de evaluări, iar accentul este pus pe învățarea prin experiență și dezvoltarea unor abilități utile în viața de zi cu zi, precum abilități de comunicare, creativitate, rezolvare de probleme și muncă în echipă. Unul dintre principalele avantaje ale învățământului nonformal este abordarea sa centrată pe elev, care permite personalizarea activităților în funcție de interesele și ritmul de învățare al fiecărui individ. În schimb, învățământul formal tinde să impună un ritm uniform, ceea ce poate fi mai rigid și mai puțin flexibil în fața diversității nevoilor elevilor.

Un exemplu de bune practici ar fi un proiect educativ extins pe mai multe zile, dedicat elevilor din Palatul Copiilor și/sau în colaborare cu unitățile de învățământ din mediul formal (prin identificarea unor elevi care doresc să participe la proiect pentru a vedea cum se desfășoară activitățile în palate și cluburi), care se axează pe educația nonformală prin valorificarea culturii și

tradițiilor românești prin activități interactive. Acest proiect va stimula creativitatea, învățarea prin practică și colaborarea între elevi. Mai jos este prezentată o schiță de proiect.

Cultura și tradițiile românești prin educație nonformală: o alternativă creativă pentru viitor

- Scopul proiectului:

Promovarea educației nonformale prin activități care includ tradițiile și cultura românească, dezvoltând abilități de lucru în echipă, creativitate și apreciere a valorilor naționale, prin metode inovative de învățare. Proiectul va ajuta elevii să își exprime ideile prin activități de grup, meșteșuguri tradiționale, muzică, dans și teatru, contribuind la formarea unui respect mai mare față de moștenirea culturală românească.

- Grup-țintă:

Elevi cu vârste între 12-16 ani, participanți la activitățile Palatului Copiilor sau din școli, interesați de educație, cultură și tradiții.

- Durata proiectului:

Proiectul se va desfășura în 5 zile (poate fi adaptat în funcție de disponibilitatea elevilor și de programul lor).

- Locația:

Palatul Copiilor, săli de clasă și ateliere, spații exterioare pentru activități de grup și activități artistice.

- Structura proiectului pe zile:

Ziua 1: O incursiune în cultura și patrimonial national

Dezbateri despre tradițiile românești: Care sunt cele mai importante tradiții și obiceiuri din diferite zone ale țării (Banat, Oltenia, Moldova etc.)?

Concurs: „Călătorie prin România” – Elevii explorează diverse tradiții românești printr-o prezentare interactivă cu imagini, filme și muzica. Fiecare elev a avut de ales o tradiție sau un obicei dintr-o regiune a țării și își prezintă proiectul.

Ziua 2: Meșteșuguri tradiționale și activități de creație: ateliere de lucru

Olăritul: Elevii vor învăța noțiuni de bază despre olărit și vor crea obiecte din lut (vase, farfurii, etc.), sub îndrumarea unui meșteșugar local (dacă este posibil).

Țesutul și împletirea: Vor învăța tehnici tradiționale de țesut sau împletit, cum ar fi realizarea unui brâu sau a unui coș din paie.

Colaje de tradiții: Elevii vor crea colaje din imagini și elemente care reprezintă diferite tradiții din România.

Ziua 3: Muzica și dansurile populare românești

Muzică populară românească, din diferite zone ale țării. integrând instrumentele tradiționale (cobza, țambalul, naiul)

Dansuri populare, cum ar fi „Hora”, „Călușul”, „Bătuta” etc.

Ziua 4: Povești, legende și teatru popular

Sesiune de povești și legende: Elevii vor asculta povești populare românești și vor discuta despre personaje mitologice, eroi și lecțiile din aceste povești.

Teatru popular: Elevii vor învăța cum să joace scene din poveștile tradiționale sau din mitologia românească, folosind costume și recuzită tradițională.

Ziua 5: Expoziție și finalizare proiect

Prezentarea proiectelor: Elevii vor prezenta activitățile realizate în cadrul proiectului: meșteșuguri, colaje, dansuri populare, povești și scenete de teatru.

Expoziție: Se va organiza o expoziție cu obiectele realizate în cadrul atelierelor (olărit, țesut, colaje).

Spectacol final: Elevii vor susține un spectacol de dans și teatru, iar la final vor discuta despre ce au învățat și despre cum educația nonformală poate contribui la dezvoltarea lor personală.

Bibliografie:

- Cărți despre educația nonformală:
- Buchanan, R., Non-formal Education: The Neglected Dimension of Learning. Cambridge University Press 2002;
- Ghinoiu, I., Tradiții și obiceiuri românești, Editura Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 2005;
- Hart, J. , Non-formal Education: A Tool for Development. Routledge, 2008;
- Mihăilescu, I. , Educația nonformală și informală: Între teoria și practica educațională, 2013;
- Nistor, R. , Comunități educaționale și învățământul nonformal, 2015;
- Articole științifice și rapoarte:

- European Commission, Youth on the Move: Mobility and Non-Formal Learning in Youth Work. Bruxelles: European Commission, 2011.
- Surse online și website-uri relevante:
- National Youth Agency (UK) – www.nya.org.uk

Educația nonformală, alternativă pozitivă pentru viitor: exemple de bună practică în învățământul preșcolar și primar

Inspector școlar, profesor Ioana Camelia MOLER, Inspectoratul Școlar Județean Arad

În peisajul educațional contemporan, alături de educația formală, un rol din ce în ce mai important îl joacă **educația nonformală**. Aceasta reprezintă o componentă esențială a învățării pe tot parcursul vieții, oferind o abordare flexibilă și adaptată nevoilor individuale ale elevilor. Spre deosebire de educația formală, structurată și rigidă, educația nonformală se desfășoară în afara curriculumului școlar obligatoriu, fiind caracterizată prin voluntariat, diversitate și relevanță directă pentru viața cotidiană a participanților (Bîrzea, 2004).

Educația nonformală nu este un substitut, ci o completare valoroasă a educației formale, contribuind la dezvoltarea armonioasă a copiilor prin experiențe de învățare autentice și motivante. Această formă de educație pune accentul pe dezvoltarea abilităților practice, a competențelor socio-emoționale și a creativității, aspecte adesea mai puțin explorate în cadrul învățământului tradițional.

De ce este educația nonformală o alternativă pozitivă?

Potrivit lui Cucos (2014), educația nonformală se distinge prin mai multe caracteristici care o transformă într-o alternativă pozitivă:

- **Flexibilitate și adaptabilitate:** Activitățile nonformale pot fi adaptate rapid la interesele și nevoile specifice ale copiilor, permițând explorarea unor domenii diverse, de la arte și sport la

științe și tehnologie.

- **Motivație intrinsecă:** Participarea este voluntară, ceea ce stimulează motivația intrinsecă a copiilor de a învăța și de a se implica activ. Această libertate de alegere contribuie la crearea unui mediu de învățare plăcut și lipsit de presiune.
- **Dezvoltarea competențelor transversale:** Prin activități de grup, jocuri și proiecte, copiii își dezvoltă abilități esențiale precum lucrul în echipă, comunicarea, rezolvarea de probleme, gândirea critică și creativitatea. Aceste competențe sunt cruciale pentru succesul în viața personală și profesională.
- **Învățare experiențială:** Educația nonformală se bazează adesea pe învățarea prin experiență directă, ceea ce favorizează o înțelegere mai profundă și o retenție mai bună a informațiilor. Copiii învață făcând, descoperind și explorând.
- **Reducerea decalajelor educaționale:** Prin oferirea de oportunități suplimentare de învățare, educația nonformală poate contribui la reducerea decalajelor educaționale și la incluziunea copiilor din medii defavorizate.

Exemple de bună practică în învățământul preșcolar și primar

Implementarea cu succes a educației nonformale în grădinițe și școli primare aduce beneficii semnificative în dezvoltarea copiilor. Iată câteva exemple de bună practică:

În învățământul preșcolar:

- **Ateliere creative:** Atelierele de pictură, modelaj, colaj, muzică sau teatru de păpuși stimulează imaginația, dexteritatea și exprimarea emoțională a preșcolarilor. De exemplu, un atelier de teatru de păpuși îi ajută pe copii să-și dezvolte limbajul, să-și exerseze memoria și să înțeleagă diverse roluri sociale.
- **Jocuri educative în aer liber:** Activitățile desfășurate în curtea grădiniței sau în parcuri, cum ar fi jocurile de rol, explorarea naturii sau jocurile sportive simple, contribuie la dezvoltarea motricității, a spiritului de echipă și a respectului pentru mediu.
- **Cerculețe de lectură interactivă:** Pe lângă cititul poveștilor, organizarea de discuții interactive pe marginea cărților, jocuri de rol inspirate din personaje sau crearea unor desene care ilustrează povestea stimulează dragostea pentru lectură și înțelegerea mesajului textului.
- **Activități de grădinărit:** Implicarea copiilor în plantarea și îngrijirea plantelor într-o mică grădină la grădiniță îi învață despre ciclul vieții, responsabilitate și răbdare.

În învățământul primar:

- **Cercuri de științe și experimente:** Cluburile de științe, unde copiii pot realiza experimente simple, înțeleg principii fizice sau chimice de bază și își dezvoltă gândirea logică și abilitățile de observare. Acest tip de activitate susține curiozitatea naturală a copiilor și îi încurajează să pună întrebări.
- **Cluburi de lectură și scriere creativă:** Încurajarea copiilor să citească diverse genuri literare și să-și scrie propriile povești, poezii sau scenarii de teatru le dezvoltă vocabularul, exprimarea scrisă și imaginația. Organizarea de evenimente de lectură publică sau publicarea unor "cărți" create de elevi poate fi extrem de motivantă.
- **Ateliere de robotică și programare (introducere):** Chiar și la vârste mici, copiii pot fi inițiați în concepte de bază ale programării prin jocuri și activități cu roboți educaționali, dezvoltându-și gândirea algoritmică și abilitățile de rezolvare a problemelor.
- **Activități sportive și artistice:** Cluburile de sport (fotbal, baschet, dans, etc.) sau atelierele de arte plastice și muzică contribuie la dezvoltarea fizică, coordonare și la exprimarea creativă. Participarea la spectacole sau competiții stimulează disciplina și fair-play-ul.
- **Proiecte comunitare:** Implicarea elevilor în proiecte mici de voluntariat, cum ar fi curățenia parcului, vizitarea unui cămin de bătrâni sau colectarea de donații, îi învață despre responsabilitatea socială și empatie.

Concluzii

Integrarea armonioasă a educației nonformale în procesul educațional din învățământul preșcolar și primar este esențială pentru formarea unor generații de tineri echilibrați, creativi și adaptabili. Prin natura sa flexibilă și orientată spre nevoile individuale, educația nonformală completează deficiențele educației formale, oferind copiilor oportunități prețioase de a-și descoperi și dezvolta talentele, de a-și consolida abilitățile sociale și emoționale și de a se pregăti pentru provocările viitorului. Este o investiție în dezvoltarea personală și socială a copiilor, o alternativă pozitivă care le modelează viitorul într-un mod dinamic și semnificativ.

Bibliografie:

- Bîrzea, C. (2004). *Educația nonformală: o paradigmă în construcție*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Cucos, C. (2014). *Pedagogie*. Ediția a III-a. Iași: Editura Polirom.

- Joița, E. (2006). *Educația: de la A la Z*. Iași: Editura Spiru Haret.
- Stan, E. (2008). *Pedagogie generală*. București: Editura Universității din București.

Nonformalul, alternativă pozitivă pentru viitor: exemple de bună practică în educație

Inspector școlar, profesor Ovidiu Ștefan FILIPAȘ, Inspectoratul Școlar Județean Arad

În peisajul educațional contemporan, dinamic și în continuă evoluție, educația nonformală se impune din ce în ce mai mult ca o componentă esențială, complementară învățământului formal. Depășind rigiditatea curriculumului școlar și presiunea evaluărilor, educația nonformală oferă un spațiu de învățare flexibil, centrat pe elev, unde dezvoltarea personală și dobândirea de competențe practice sunt prioritare. Această abordare alternativă nu doar că sprijină formarea tinerilor, ci le și oferă instrumentele necesare pentru a face față provocărilor unui viitor incert, prin cultivarea creativității, gândirii critice și a abilităților socio-emoționale (Coombs et Ahmed, 1974; Rogers, 2005).

Ce este educația nonformală?

Conform UNESCO (2000), educația nonformală se referă la „orice activitate educațională organizată, sistematică, condusă în afara sistemului formal de învățământ, care oferă tipuri selectate de învățare unui anumit subgrup din populație.” Spre deosebire de educația formală, care este structurată ierarhic și cronologic, cu un curriculum standardizat și evaluări formale, educația nonformală este caracterizată de flexibilitate, relevanță imediată și o adaptare rapidă la nevoile specifice ale participanților (Vaida, 2012). Accentul cade pe **învățarea prin experiență**, pe **interacțiune** și pe **dezvoltarea competențelor transversale**, adesea neglijate în sistemul formal.

De ce este nonformalul o alternativă pozitivă?

Educația nonformală aduce multiple beneficii, transformând procesul de învățare într-o experiență mai relevantă și mai atractivă:

- **Dezvoltarea competențelor pentru secolul XXI:** Comunicare, colaborare, gândire critică, creativitate și rezolvare de probleme – sunt competențe esențiale pentru succesul în viața personală și profesională, iar educația nonformală oferă contexte propice pentru dezvoltarea lor.
- **Motivație intrinsecă:** Prin natura sa voluntară și prin accentul pus pe interesele participanților, educația nonformală generează o motivație puternică pentru învățare. Participanții se implică activ deoarece își doresc să învețe, nu pentru a obține o notă.
- **Învățare relevantă și aplicată:** Programele nonformale sunt adesea concepute pentru a răspunde unor nevoi concrete, oferind cunoștințe și abilități direct aplicabile în viața de zi cu zi sau în carieră.
- **Inovare și adaptabilitate:** Lipsită de constrângerile birocratice ale sistemului formal, educația nonformală poate adopta rapid noi metodologii, tehnologii și conținuturi, adaptându-se nevoilor în schimbare ale societății.
- **Dezvoltare personală și socială:** Activitățile nonformale, de la voluntariat la cluburi tematice, contribuie la dezvoltarea încrederii în sine, a spiritului de echipă, a empatiei și a responsabilității sociale (Rogers, 2005).

Exemple de bună practică în educația nonformală

Diversitatea programelor de educație nonformală este vastă, acoperind o multitudine de domenii și grupuri de vârstă. Iată câteva exemple relevante:

1. **Tabere tematice și școli de vară:** Acestea oferă contexte imersive de învățare pe subiecte specifice, cum ar fi științele naturii, arte, sport sau leadership. De exemplu, o tabără de astronomie poate include observații nocturne, construcția de telescoape simple și discuții cu experți, transformând învățarea într-o aventură.
2. **Cluburi și cercuri de elevi:** Fie că vorbim despre cluburi de lectură, de dezbateri, de robotică sau de voluntariat, aceste inițiative permit elevilor să exploreze interese comune, să-și dezvolte pasiunile și să interacționeze cu tineri cu preocupări similare. Un club de robotică, de exemplu, dezvoltă nu doar abilități tehnice, ci și colaborare, gândire algoritmică și rezolvare de probleme.
3. **Programe de mentorat și coaching:** Acestea conectează tineri cu profesioniști sau persoane cu experiență, oferindu-le ghidare, sprijin și perspective din lumea reală. Un mentor poate oferi sfaturi de carieră, ajutor în dezvoltarea unor proiecte personale sau pur și simplu un model de urmat.

4. **Ateliere de dezvoltare a abilităților de viață:** Acestea abordează teme precum managementul timpului, inteligența emoțională, public speaking, educație financiară sau antreprenoriat. Ele pregătesc tinerii pentru provocările vieții de adult într-un mod practic și interactiv.
5. **Proiecte de voluntariat și implicare civică:** Participarea la acțiuni de curățenie, campanii de conștientizare, sprijin pentru comunități defavorizate sau activități de ecologie contribuie la dezvoltarea simțului civic, a responsabilității sociale și a empatiei. Organizații precum Cercetașii României sunt un exemplu clasic de educație nonformală care pune accent pe aceste valori.
6. **Muzee, centre de știință și biblioteci:** Aceste instituții oferă adesea programe educaționale nonformale, ateliere interactive, expoziții temporare și evenimente culturale care completează cunoștințele dobândite în școală și stimulează curiozitatea.
7. **Educația prin joc:** Jocurile de rol, simulările, jocurile de societate complexe sau cele digitale educaționale, sunt instrumente puternice pentru învățare nonformală. Ele permit explorarea unor concepte complexe, dezvoltarea strategiilor și a gândirii critice într-un mod distractiv și atractiv (Titiana, 2000).

Rolul profesorului de Geografie în educația nonformală

Ca profesori de geografie, avem un rol privilegiat în promovarea și integrarea educației nonformale. Geografia, prin natura sa interdisciplinară și prin relevanța sa pentru înțelegerea lumii înconjurătoare, se pretează excelent abordărilor nonformale. Putem iniția și coordona:

- **Excursii tematice și expediții de studiu:** De la vizite la muzee de științe naturale, la explorarea unor zone geografice specifice (peșteri, munți, zone umede), aceste experiențe oferă învățare directă, prin observație și interacțiune cu mediul.
- **Cluburi de geografie și cercetare locală:** Elevii pot studia aspecte geografice ale comunității locale (istorie, demografie, resurse, mediu), pot realiza hărți tematice, interviuri sau prezentări.
- **Proiecte de ecologie și sustenabilitate:** Implicarea elevilor în acțiuni de protejare a mediului, de reciclare, de conștientizare a schimbărilor climatice, le dezvoltă responsabilitatea civică și cunoștințele geografice practice.
- **Utilizarea tehnologiilor GIS și a aplicațiilor de cartografiere:** În afara orelor de clasă, putem organiza ateliere unde elevii învață să utilizeze instrumente geografice digitale pentru a explora date, a crea hărți și a analiza fenomene spațiale.

Educația nonformală nu este un simplu supliment la învățământul formal, ci o componentă vitală pentru formarea completă a tinerilor. Prin flexibilitate, relevanță și accentul pe dezvoltarea personală și a competențelor practice, ea oferă o alternativă pozitivă și necesară pentru a pregăti viitoarele generații pentru un viitor dinamic și plin de provocări. Integrând elemente de bună practică din sfera nonformală, putem îmbunătăți semnificativ calitatea actului educațional și putem cultiva nu doar elevi, ci cetățeni activi, responsabili și pregătiți să contribuie la o societate mai bună.

Bibliografie:

- **Coombs, P. H., & Ahmed, M. (1974).** *Attacking Rural Poverty: How Nonformal Education Can Help*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- **Rogers, A. (2005).** *Non-Formal Education: Flexible Schooling or Participatory Adult Education?*. Springer.
- **Titiana, T. (2000).** *Educația nonformală și educația informală*. În M. C. Bocoș (coord.), *Teoria și metodologia curriculumului. Pedagogie și management educațional* (pp. 97-112). Editura Casa Cărții de Știință.
- **UNESCO (2000).** *The Dakar Framework for Action: Education for All: Meeting Our Collective Commitments*. UNESCO.
- **Vaida, M. (2012).** *Educația nonformală – dimensiune esențială a dezvoltării personale*. Revista Studia Universitatis Petru Maior.

Nonformalul, o alternativă pozitivă pentru viitor: exemple de bună practică

Inspector Școlar , profesor Victor Gheorghe DAVID, Inspectoratul Școlar Județean Arad

Introducere

Într-o societate în permanentă schimbare, marcată de o dinamică accelerată a informației și de noi provocări pe piața muncii, sistemul educațional este chemat să se reinventeze. Educația formală, cu structura sa curriculară bine definită, rămâne pilonul fundamental al formării academice, însă devine tot mai evident că aceasta nu mai poate acoperi singură spectrul complet al competențelor necesare pentru o viață împlinită și o carieră de succes. În acest context, educația nonformală se profilează nu doar ca o completare, ci ca o alternativă pozitivă esențială pentru viitor, oferind tinerilor un cadru flexibil și personalizat pentru dezvoltare. Acest articol explorează valențele educației nonformale, aducând în prim-plan argumente din literatura de specialitate și exemple concrete de bună practică.

Educația nonformală, definită de UNESCO drept „orice activitate educațională organizată, sistematică, desfășurată în afara sistemului formal, care oferă tipuri selectate de învățare subgrupelor specifice ale populației, atât adulți, cât și copii”, se distinge prin centrarea pe participant, flexibilitate și caracterul său voluntar. Ea răspunde nevoilor imediate de învățare și dezvoltare ale individului, punând accent pe competențe practice, abilități de viață și atitudini.

Fundamente Teoretice: Viziunea unor Autori Consacrați

Importanța unei abordări educaționale holistice, care transcende zidurile școlii, a fost subliniată de numeroși gânditori în domeniul educației. Viziunea lor fundamentează solid pledoaria pentru educația nonformală.

Jacques Delors, în raportul UNESCO „Comoara lăuntrică”, a formulat cei patru piloni ai educației pentru secolul XXI, care rezonază profund cu principiile nonformalului:

1. **A învăța să știi:** dobândirea instrumentelor cunoașterii.
2. **A învăța să faci:** capacitatea de a acționa creativ asupra mediului înconjurător.
3. **A învăța să trăiești împreună cu ceilalți:** participarea și cooperarea cu alți oameni în toate

activitățile umane.

4. **A învăța să fii:** dezvoltarea completă a personalității, pentru a putea acționa cu o capacitate sporită de autonomie, judecată și responsabilitate personală.

Educația nonformală excelează în special în dezvoltarea ultimilor trei piloni. Prin activități de grup, proiecte comunitare și ateliere practice, tinerii învață să colaboreze, să comunice eficient și să își asume roluri active în societate.

John Dewey, filozoful și pedagogul american, a promovat conceptul de „**learning by doing**” (a învăța prin practică). El susținea că educația trebuie să fie o experiență activă, nu una pasivă de receptare a informațiilor. „Educația nu este o pregătire pentru viață; educația este viața însăși”, afirma Dewey. Activitățile nonformale, prin natura lor experiențială – fie că vorbim de o tabără de cercetași, un club de debate sau un atelier de robotică – sunt o materializare a acestei filozofii. Elevii nu doar memorează concepte, ci le aplică, le testează și le înțeleg în profunzime prin acțiune directă.

Paulo Freire, în lucrări de referință precum „Pedagogia oprimaților” și „Pedagogia autonomiei”, a criticat modelul „bancar” al educației, în care profesorul „depozițează” cunoștințe în mintea elevilor. El a pledat pentru o educație eliberatoare, care să stimuleze gândirea critică și să confere putere (empowerment) celui care învață. Educația nonformală, prin metodele sale participative, încurajează dialogul, reflecția și conștientizarea propriului potențial. Participantul devine co-creator al propriei experiențe de învățare, dezvoltându-și astfel autonomia și încrederea în sine.

Exemple de Bună Practică în Educația Nonformală

În România, și implicit în județul Arad, există numeroase inițiative care demonstrează impactul pozitiv al educației nonformale. Acestea acoperă o paletă largă de interese și nevoi, contribuind la dezvoltarea unor competențe cheie pentru viitor.

1. Cluburile de Robotică și Programare (Ex: Logischool, CoderDojo):

Aceste cluburi oferă tinerilor un mediu stimulant pentru a deprinde abilități digitale esențiale în secolul XXI. Prin crearea de jocuri, programarea roboților și dezvoltarea de aplicații, elevii își cultivă gândirea algoritmică, creativitatea și capacitatea de a rezolva probleme complexe.

Munca în echipă pentru realizarea proiectelor dezvoltă, de asemenea, abilități de comunicare și colaborare. Aceste activități fac trecerea de la statutul de consumator de tehnologie la cel de creator, o competență extrem de valoroasă pe viitoarea piață a muncii.

2. Proiectele de Voluntariat și Implicare Civică (Ex: Let's Do It, Romania!, proiectele Consiliilor Elevilor):

Implicarea în acțiuni de ecologizare, campanii de strângere de fonduri pentru cauze sociale sau organizarea de evenimente pentru comunitatea școlară sunt exemple elocvente de educație nonformală. Participanții își dezvoltă simțul responsabilității civice, empatia și abilitățile de management de proiect. Învăță să identifice o problemă în comunitatea lor, să planifice o intervenție și să mobilizeze resurse pentru a o soluționa. Aceste experiențe practice sunt neprețuite pentru formarea unor cetățeni activi și implicați.

3. Atelierele de Dezvoltare Personală și Leadership (Ex: Fundația Noi Orizonturi prin programul IMPACT):

Programele axate pe dezvoltarea abilităților socio-emoționale sunt vitale. Prin jocuri de rol, exerciții de comunicare asertivă, debate-uri și simulări, tinerii învață să-și gestioneze emoțiile, să vorbească în public, să negocieze și să medieze conflicte. Aceste competențe, adesea neglijate în curriculumul formal, sunt fundamentale pentru succesul personal și profesional. Liderii de mâine se formează în aceste contexte de învățare experiențială, unde au ocazia să-și descopere și să-și exerseze potențialul.

4. Taberele Tematice și Școlile de Vară:

Fie că sunt axate pe artă, sport, limbi străine sau supraviețuire în natură, taberele reprezintă un cadru intensiv de învățare nonformală. Departate de mediul familial și școlar familiar, tinerii sunt provocați să devină mai independenți, să se adapteze la situații noi și să interacționeze cu colegi din medii diferite. O tabără de teatru, de exemplu, nu doar că dezvoltă talentul actoricesc, ci sporește exponențial încrederea în sine, dicția și capacitatea de exprimare a emoțiilor.

Concluzii

Educația nonformală nu este un lux sau un apendice al sistemului formal, ci o componentă indispensabilă a unui parcurs educațional complet și relevant pentru secolul XXI. Ea

oferă răspunsuri la întrebări pe care școala, uneori, nu are timpul sau resursele să le adreseze: „Cine sunt eu?”, „Ce pot să fac?”, „Cum pot contribui la lumea din jurul meu?”.

Pentru consilierul școlar, promovarea oportunităților de educație nonformală în rândul elevilor, părinților și cadrelor didactice devine o misiune prioritară. Orientarea tinerilor către acele activități care le corespund intereselor și aptitudinilor poate debloca un potențial extraordinar, poate preveni abandonul școlar prin creșterea angajamentului și, cel mai important, poate contribui la formarea unor adulți autonomi, responsabili și pregătiți să navigheze cu succes complexitatea viitorului. Investiția în nonformal este, în esență, o investiție în viitorul pozitiv al tinerilor și al societății în ansamblu.

Bibliografie Selectivă:

- Delors, J. (coord.). (2000). *Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI*. Editura Polirom.¹
- Dewey, J. (2018). *Democrație și educație. O introducere în filosofia educației*. Editura ALL.
- Freire, P. (2018). *Pedagogia autonomiei. Cunoștințe necesare practicii educative*. Editura Humanitas.
- Freire, P. (2002). *Pedagogia oprimaților*. Editura Alexandria.
- Sarramona, J., Vázquez, G., & Colom, A. J. (1998). *Educación no formal*. Editorial Ariel Educación.
- UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2012). *International Standard Classification of Education (ISCED 2011)*.

Promovarea educației extrașcolare prin activități sportive

Profesor Rodica LUCIAN, Colegiul Național „Vasile Goldiș” Arad

Educația extrascolară ocupă un loc important în formarea personalității elevilor, completând procesul educațional formal. Dintre multiplele forme ale educației nonformale, activitățile sportive reprezintă un pilon esențial în dezvoltarea fizică, emoțională și socială a tinerilor. Într-un context social dinamic, în care stilul de viață sedentar devine tot mai frecvent, sportul practicat în afara orelor de curs dobândește o valoare educativă incontestabilă.

Activitățile sportive desfășurate în mediul extrașcolar contribuie semnificativ la formarea unor comportamente sănătoase și responsabile în rândul copiilor și adolescenților. Participarea elevilor la activități sportive extrașcolare organizate de comunitatea profesorilor de educație fizică și sport sau organizate în cadrul cluburilor sportive, dar și în cadrul Palatelor și Cluburilor Copiilor, contribuie semnificativ la dezvoltarea armonioasă a acestora, oferindu-le oportunitatea de a practica sport într-un cadru organizat, accesibil și orientat spre educație prin mișcare. Aceste activități îi ajută să-și formeze deprinderi sănătoase, să-și dezvolte spiritul de echipă, responsabilitatea și fair-play-ul, pregătindu-i pentru viața socială și profesională.

Sportul oferă un cadru ideal pentru exersarea unor abilități sociale și emoționale care nu pot fi întotdeauna dezvoltate în sala de clasă. De asemenea, implicarea constantă în activități fizice are un impact direct asupra sănătății mintale, reducând stresul și contribuind la creșterea încrederii în sine.

Activitățile sportive pot avea și un rol social, facilitând integrarea elevilor din medii defavorizate sau cu cerințe educaționale speciale. Prin sport, acești elevi își pot descoperi talente, pot fi valorizați și se pot simți parte a unui grup, fapt ce contribuie la reducerea abandonului școlar și la îmbunătățirea performanței generale.

De asemenea, activitățile extrascolare sportive stimulează inițiativa și motivația, fiind o alternativă sănătoasă la petrecerea timpului liber în fața ecranelor. În plus, ele pot orienta tinerii către o carieră în domeniul sportiv, fie ca performeri, fie ca antrenori, kinetoterapeuți sau profesori de educație fizică.

Succesul activităților sportive extracurriculare depinde în mare măsură de colaborarea dintre cadrele didactice, părinți și autoritățile locale. Profesorii trebuie să fie modele de implicare și profesionalism, să identifice potențialul fiecărui elev și să-l încurajeze să participe activ la viața sportivă a comunității. Părinții, la rândul lor, au un rol esențial în încurajarea participării copiilor la astfel de activități, oferindu-le susținere, încredere și un mediu favorabil dezvoltării prin sport. Educația extrascolară sportivă nu este doar o completare a educației formale, ci un factor determinant în dezvoltarea armonioasă a copiilor. Prin promovarea activităților sportive în afara școlii, contribuim la formarea unor tineri sănătoși, echilibrați, capabili să se integreze în societate și să facă față provocărilor vieții.

Bibliografie:

- Bota, Aurelia, Exercițiul fizic – factor fundamental în educație, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2000.
- Curaj, Adrian, Educația nonformală în România, Editura Polirom, Iași, 2010.
- Dragnea, Adrian; Bota, Aurelia, Teoria activităților motrice, Editura Cartea Universitară, București, 2006.
- Stănescu, Marian, Educația fizică și sportul școlar, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2015.

Educația nonformală – Cadru viu de dezvoltare personală și socială

Director, profesor Denisa BARA, Palatul Copiilor Arad

Educația nonformală reprezintă, în contextul educației contemporane, un spațiu complementar și necesar al formării copiilor și adolescenților. La Palatul Copiilor Arad, activitățile extrașcolare desfășurate în cadrul cercurilor artistice, științifice sau sportive demonstrează, an de an, că învățarea are loc și în afara clasei tradiționale, într-un mediu relaxat, motivant și centrat pe dezvoltarea holistică a copilului. Ca profesor de educație fizică și director al unei instituții dedicate educației nonformale, am avut ocazia să observ cum participarea constantă la activități extracurriculare stimulează nu doar performanțele specifice domeniului (sportiv, artistic etc.), ci și încrederea în sine, abilitățile sociale, empatia, autonomia și starea generală de bine.

Una dintre caracteristicile esențiale ale educației nonformale este flexibilitatea sa structurală și funcțională, ceea ce o diferențiază fundamental de formele tradiționale ale învățării. În cadrul Palatului Copiilor Arad, această flexibilitate se reflectă în diversitatea cercurilor educative propuse, în adaptabilitatea programelor la nevoile reale ale copiilor, dar și în modul în care elevii sunt încurajați să își exploreze și cultive interesele personale într-un mediu lipsit de presiuni academice rigide. Aici, fiecare copil are posibilitatea de a învăța în ritmul propriu, într-un cadru prietenos, unde progresul individual este valorizat, iar eșecul este privit ca o etapă firească a procesului de învățare, nu ca o sursă de penalizare.

Activitățile nonformale desfășurate la Palatul Copiilor pun accent pe procesul educațional în sine, nu pe produsul finit sau pe performanța competitivă. Accentul se mută de la rezultatele măsurabile (note, premii) către dezvoltarea competențelor transversale: implicare activă, creativitate, inițiativă, colaborare și responsabilitate. Această abordare stimulează motivația intrinsecă a copilului și cultivă dorința de autodepășire fără constrângeri exterioare. În mod particular, activitățile sportive joacă un rol crucial în formarea tinerilor, oferind un cadru concret pentru învățarea autodisciplinii, a cooperării și a respectului față de ceilalți. În timpul orelor de antrenament sau al competițiilor organizate, copiii experimentează direct ce înseamnă respectarea regulilor, asumarea responsabilităților, gestionarea conflictelor și a emoțiilor. Învățarea devine experiențială și durabilă, deoarece este trăită în mod autentic, nu doar predată teoretic.

În același timp, educația nonformală acționează ca un mijloc de reducere a inegalităților

sociale și educaționale. Accesibilitatea activităților – oferite gratuit, într-un climat incluziv și lipsit de discriminare – face ca elevii proveniți din medii defavorizate sau cu vulnerabilități personale să poată beneficia, în mod egal, de oportunități reale de dezvoltare. Astfel, nonformalul devine un catalizator al echității educaționale, compensând lipsuri și oferind resurse de formare holistică pentru toți copiii, indiferent de mediul de proveniență, performanțele școlare sau statutul social.

Această deschidere și adaptabilitate sunt dovada faptului că educația nonformală contribuie nu doar la completarea educației formale, ci la umplerea unor goluri esențiale din dezvoltarea copilului contemporan – fie ele de natură afectivă, relațională sau motivațională. Într-o eră marcată de accelerarea digitalizării, creșterea timpului petrecut în fața ecranelor și reducerea interacțiunilor reale dintre copii, activitatea fizică nu mai este doar o recomandare, ci o necesitate esențială pentru sănătatea fizică și mintală a noii generații. Sedentarismul, însoțit adesea de obiceiuri alimentare nesănătoase și de izolarea socială, produce efecte negative directe asupra dezvoltării armonioase a copiilor: tulburări posturale, obezitate infantilă, anxietate, lipsă de concentrare, scăderea stimei de sine.

În acest context, activitățile sportive oferite în cadrul palatelor și cluburilor copiilor se dovedesc a fi o resursă educațională vitală. Aceste activități nu doar completează educația formală, ci oferă un spațiu sigur și motivant în care copilul învață să își cunoască propriul corp, să își gestioneze energia, emoțiile și relațiile cu ceilalți. Exercițiul fizic susținut contribuie la îmbunătățirea funcțiilor cognitive – în special a memoriei de lucru, a atenției susținute și a capacității de planificare – având un impact dovedit asupra performanței școlare.

Mai mult, efectele benefice ale mișcării se extind dincolo de dimensiunea fizică. Sportul contribuie la echilibrul emoțional, fiind o formă de eliberare a tensiunilor interioare, o cale naturală de reducere a stresului cotidian. Prin implicarea în activități sportive de grup, elevii învață să comunice eficient, să accepte înfrângerea cu demnitate, să-și regleze comportamentul și să contribuie activ la bunul mers al unei echipe – lecții de viață esențiale în formarea unui cetățean responsabil și echilibrat. Cercetările din psihologia dezvoltării confirmă faptul că participarea regulată la activități sportive previne apariția tulburărilor afective și comportamentale la copii și adolescenți. Practicarea sportului favorizează secreția de endorfine și dopamină, hormoni care induc o stare de bine, reduc anxietatea și cresc reziliența psihologică. Copiii care fac sport în mod constant sunt mai optimiști, mai motivați și mai dispuși să depășească obstacolele cu încredere în propriile forțe.

În plus, activitatea sportivă este o școală de caracter. Perseverența, fair-play-ul, asumarea rolului și respectarea regulilor sunt trăsături esențiale formate în mod natural în cadrul activităților sportive. Prin joc și competiție, copiii învață să își cunoască limitele, dar și să le depășească prin efort constant. Acest proces educațional are un impact de durată asupra modului în care viitorul adult va relaționa cu munca, cu ceilalți și cu sine însuși. Prin urmare, mișcarea nu este doar o componentă recreativă, ci un pilon central al dezvoltării globale a copilului – fizic, cognitiv, emoțional și social. În acest sens, palatele copiilor joacă un rol esențial în promovarea unui stil de viață activ și echilibrat, oferind un cadru organizat, accesibil și susținut pentru formarea unor obiceiuri sănătoase pe termen lung.

Profesorii implicați în activitățile nonformale au o relație diferită cu elevii față de cea din sistemul formal. Relația este mai apropiată, mai empatică, bazată pe încredere și comunicare directă. Profesorii devin mentori, modele și surse de echilibru în dezvoltarea elevilor.

În calitate de director, am privilegiul de a coordona o echipă de cadre didactice pasionate și implicate, care investesc energie, timp și suflet în activități menite să formeze nu doar competențe specifice, ci și caractere puternice.

În concluzie, Educația nonformală nu este un supliment educațional, ci o componentă vitală a procesului de învățare pe tot parcursul vieții. Prin cultivarea autonomiei, a creativității, a colaborării și a responsabilității personale, aceasta oferă elevilor o pregătire solidă pentru viață – dincolo de manuale, evaluări și performanță academică.

Bibliografie:

- Cucos, Constantin, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2002.
- Golu, Marian, *Fundamentele psihologiei*, Editura Fundației România de Măine, București, 2002.
- Potolea, Dan (coord.), *Politici de educație și formare*, Editura Institutul European, Iași, 2007.
- Radu, Ion, *Educația fizică și sportul în școala modernă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2008.
- Stoica, Marian, *Psihologia educației fizice și sportului*, Editura Universității din Pitești, 2014.

Promovarea educației extrașcolare desfășurate în cadrul palatelor și cluburilor copiilor – exemple de bună practică

*Profesor Mihai Marcel ȘONERIU, Palatul Copiilor Târgu Mureș –
structura Clubul Copiilor Sighișoara*

Educația a fost este și va fi stâlpul de bază al societății de ieri, de astăzi dar și de mâine. Educația se bazează pe trei piloni puternici. Educația formală, nonformală și informală .

Pentru o reușită în viață, orice individ trebuie să consolideze cât mai mult toți cei trei piloni. Importanța educației formale este arhicunoscută prin tot ceea ce școala pune la dispoziție. Educația nonformală este complementară educației formale și vine să desăvârșească procesul de formare a oricărui individ.

De aceea unul dintre cei mai reprezentative factori care vin să completeze formarea este Palatul sau Clubul copiilor prin toate activitățile pe care le pune la dispoziția doritorilor. Important de menționat este faptul că aceste activități se desfășoară după programul de școală al elevilor, nu se percep axe, iar elevii vin de plăcere, nu pentru note sau calificative. Acest aspect face ca elevul prezent la activitățile din nonformal să vină cu plăcer, să realizeze cu ușurință performanțe și de ce nu de multe ori să își aleagă o carieră profesională.

Un astfel de exemplu îl constituie un cerc de teatru unde se împletesc mai multe discipline. Arta vorbirii, mișcarea scenic, dansul, muzica light designul, sunt câteva din componentele care intervin în desăvârșirea unui spectacol.

Scena devine o lume specială, în care copilul poate să fie oricine și orice transpunându-se într-o lume magică și totodată atât de accesibilă prin prisma teatrului.

Încrederea în sine, depășirea emoțiilor și a tracului, capacitatea de a susține un discurs în fața mai multor persoane, transmiterea cu ușurință a unor mesaje, capacitatea de improvizație în situații delicate, capacitatea de a recunoaște cu rapiditate caractere, sau relaționarea cu alți oameni, face ca teatrul să fie unul dintre elementele care formează ușor caractere și personalități. De aceea elevii vin în număr foarte mare spre cercurile de teatru

Faptul că apar în fața colegilor, a părinților, rudelor sau a altor persoane cunoscute sau necunoscute, face ca orice elev să poată fi mândru de ceea ce a realizat.

Metodele și tehnicile folosite la formarea elevului actor sunt cele specific artei actorului și care ajută la formarea deprinderilor necesare, dar și la depășirea situațiilor uneori de criză.

Între acestea se regăsesc cu precădere exercițiile de improvizație, de dicție, de concentrare.

Aceste exerciții fac ca orice problemă pe care elevul o are din punct de vedere emotional sau de vorbire o are, să poată fi rezolvată într-un timp relativ scurt. Metodele pe care fiecare cadru didactic le folosește sunt diverse, centrate pe nevoile fiecărui individ în parte și ușor abordabile de către fiecare subiect.

Spectacolele prezentate cu diferite ocazii, cum ar fi spectacole de sfârșit de an, diferite evenimente locale, concursuri locale, județene, interjudețene, naționale și internațional, reprezintă un mod de evaluare a fiecărui elev, dar și o oportunitate de a vedea ceea ce alți elevi reușesc să facă, îmbogățindu-se cu acest prilej bagajul de cunoștințe al fiecăruia, indiferent dacă este elev actor sau spectator.

Ce învață un elev la cercul de teatru? Păi.... își dezvoltă capacitatea de memorare. Poezii diferite, de foță, lirice, fabule, monologuri sau texte din piesele abordate. Piesele de teatru abordate trebuie să fie atent alese și să corespundă vârstei și nivelului de pregătire al elevului. Este foarte important ca elevul să înțeleagă mesajul transmis, să aibă termen de comparație cu care să poată asocia tot ceea ce va face pe scenă. Să poată să caracterizeze și să creeze singur personajul pe care îl interpretează. Să poată să stabilească cu ușurință momentele scenei. Ce s-a întâmplat înainte de desfășurarea acțiunii pe scenă (ceea ce ne spune textul) și să poată să spună și ce se va întâmpla cu personajul după ce spectacolul se va termina.

Prin exercițiile specifice, elevul învață să își corecteze dicția. Să vorbească tare și clar, să folosească diferite tipuri de voce. Să își desăvârșască personalitatea vocală care trebuie, printre altele, să atingă, prin potențialul de care dispune, un maximum posibil de expresivitate în următoarele trăsături caracteristice: - timbrul vocal, întinderea vocală, intensitatea vocală. penetranta vocii, elasticitatea vocală, caldura și strălucirea emisiei vocale, capacitatea de seducție vocală. În programa de artă actorului găsim foarte bine prezentate elementele esențiale pe care elevul le învață și le folosește.

ATELIERUL DE ARTA ACTORULUI Teme:

I Jocuri pregătitoare. Asemănări și diferențe față de jocurile “de cabană”. Deosebirea dintre joacă și “joc”. (Gândirea înaintează, prin joc, de la cunoscut la necunoscut, de la previzibil la

imprevizibil, de la sigur la problematic, de la nimerală la strategie, jocul nu se asociază facilului și nesperosului, ci creației și sensibilității” - Solomon Marcus, “Artă și știință”, Ed. Eminescu, București, 1996, pag. 74,75,76)

- Obiectivele didactice urmărite: aceleași ca și în jocul teatral. (“Patru trăsături ni se par esențiale în activitățile pe care le avem în vedere sub denumirea de jocuri: caracterul agreabil, natura imprevizibilă, aspectul problematic și cel strategic”, Solomon Marcus, op. cit.)

Improvizația teatrală

- Punctul de concentrare (P.D.C. - ul: “Mingea cu care se joacă jocul” Viola Spolin).

- Jocurile specifice de grup și individuale, făcând trecerea de la activitatea de joc la improvizația teatrală.

- Arta actorului ca rezolvare de probleme (de la punctul de atenție la P.D.C. și de aici la problema de rezolvat prin acțiune).

II Exerciții de improvizație pregătitoare: creează deprinderea ca, utilizând P.D.C. - ul, acționând pentru rezolvarea problemei, comportamentul să nu se schimbe deși cel care acționează este privit. (Din acest moment clasa va fi împărțită adesea în două grupuri: unul care acționează, altul care asistă. Ambele grupuri vor trebui să-și analizeze experiența cu obiectivitate. Experiența va fi privită ca atare și nu ca acțiune scenică. Se vor evita calificativele: nu există “bine” și “rău”. Problema e: am văzut, n-am văzut; am acționat sau am mimat; ce am văzut? ce am înțeles?)

- Exercițiile inițiale vor privi activitatea senzorială: pe tactil, pe olfactiv, etc. Câte un simț separat.

- Vor urma exercițiile pe câte două simțuri.

- Apoi, pe acest drum, acțiunea cu grad mai mic sau mai mare de dificultate.

- Obstacole și accident.

- Acțiune și contra-acțiune.

III Existența în spațiul de joc înțelesă ca stabilire de raporturi:

- Relația cu obiectul, apoi cu mai multe obiecte.

- Relația cu spațiul (multitudinea de exerciții de localizare și criteriile etapizării lor).

- Relația cu timpul.

- Importanța motivării acțiunii.

IV Relația cu partenerul. Cele patru etape ale microcelulei oricărei relații: primesc (încasez), prelucrez, optez și răspund (acționez).

V Situația scenică

- Parametrii situației scenice: cine, ce, de ce, unde, când.
- Formula oricărei situații (dezvoltarea teoretică și practică) scenice.

Motivația și implicarea elevilor

Profesor Cristina Alina ȘONERIU, Colegiul Național „Mircea Eliade” Sighișoara

Este larg recunoscut în rândul cadrelor didactice faptul că motivația joacă un rol crucial în procesul de învățare a limbilor străine. Nivelul de motivație pe care elevii îl aduc la ore este principalul factor care influențează succesul lor. Elevii motivați tind să manifeste atitudini specifice față de învățare și posedă o serie de caracteristici care facilitează o experiență eficientă de predare și învățare atât pentru ei înșiși, cât și pentru profesorii lor.

Se face o distincție între motivația intrinsecă și cea extrinsecă, aceasta din urmă fiind mai influențată de factori externi. Este responsabilitatea profesorului să motiveze elevii, iar motivația intrinsecă este, în general, mai accesibilă pentru educatori în comparație cu motivația extrinsecă. Motivația extrinsecă cuprinde o varietate de factori externi care influențează dorința unui elev de a învăța. De exemplu, promisiunile părinților de a recompensa sau pedepsi pe baza performanței academice contribuie semnificativ la această motivație. În acest sens, profesorii, în special cei care gestionează clase mari, cu abilități mixte, ar trebui să mențină o comunicare regulată cu familiile elevilor, deoarece această conexiune este vitală.

Motivația derivată din recompense precum dulciuri, haine sau bani este la fel de eficientă ca motivația care vizează evitarea pedepselor. Totuși, nu toate formele de motivație extrinsecă sunt nepotrivite sau ineficiente. Profesorii pot juca un rol activ în furnizarea de forme de motivație extrinsecă prin laudă, aprobare sau acordarea de note bune. Aceste strategii pot spori încrederea elevilor în abilitățile lor și pot încuraja o implicare mai profundă.

Elevii se străduiesc adesea să performeze la maximum nu doar de dragul învățării, ci și pentru a-și depăși colegii într-un context competitiv. Concursurile de grup dau, în general, rezultate mai bune decât competițiile individuale. În plus, elevii care știu că vor fi testați pe anumite materii

sunt de obicei mai motivați să studieze cu sârguință; cu toate acestea, această abordare nu promovează neapărat reținerea pe termen lung a cunoștințelor.

Există un potențial considerabil de a spori motivația intrinsecă, care joacă un rol crucial în succesul sau eșecul majorității elevilor ca elevi care învață limbi străine. Această motivație provine din dorința personală a elevului de a se implica în învățare de dragul însuși. Mulți elevi intră în sala de clasă cu puțină sau deloc motivație extrinsecă, iar unii chiar au sentimente negative față de învățarea limbilor străine. Prin urmare, experiența din sala de clasă devine critică în modelarea atitudinilor lor față de limbă. Sălile de clasă supraaglomerate pot fi deosebit de demotivante, necesitând un efort și o atenție semnificative din partea profesorului pentru a aborda aceste provocări. Personalitatea profesorului joacă, de asemenea, un rol semnificativ în această dinamică. Atât eșecul complet, cât și succesul copleșitor pot fi demotivante; prin urmare, este esențial ca profesorul să stabilească obiective și sarcini pe care majoritatea elevilor le pot atinge în mod realist. Un aspect major al muncii profesorului implică calibrarea adecvată a nivelului de provocare, ceea ce include selectarea tipurilor de sarcini și stabilirea unui ritm adecvat pentru elevi.

În era digitală de astăzi, deși elevii motivați obțin adesea succes, motivația lor poate fi afectată semnificativ de numeroase distrageri. Expunerea constantă la informații și la rețelele sociale concurează pentru atenția lor, creând provocări pentru educatori. Motivația este esențială pentru pregătirea cursanților, dar adevăratul succes depinde de implicare. Elevii implicați sunt capabili să își concentreze eficient motivația, depășind distragerile.

Profesorii joacă un rol cheie în promovarea implicării elevilor, dar unii factori care afectează acest lucru pot fi în afara controlului lor. Elevii sunt mai predispuși să se cufunde în învățarea limbilor străine atunci când se simt capabili și au un sentiment de responsabilitate asupra experiențelor lor educaționale. Pentru a cultiva această implicare, cadrele didactice ar trebui să acorde prioritate construirii unor relații pozitive și faptului de a fi abordabili, asigurându-se că elevii se simt în siguranță și apreciați într-o comunitate de clasă care să le ofere sprijin. Este esențial ca elevii să își asume responsabilitatea pentru propria învățare și pentru cea a colegilor lor. Prin conceperea de activități care încurajează participarea activă, curiozitatea și implicarea emoțională, profesorii pot spori semnificativ implicarea elevilor în procesul de învățare.

Bibliografie:

- Harmer, Jeremy, *The Practice of English Language Teaching*, 5th edition, Pearson, 2015
- Ur, Penny, *A Course in Language Teaching*, 2nd edition, Cambridge University Press, 2012
- Scrivener, Jim, *Classroom Management Techniques*, Cambridge University Press, 2013

Importanța activităților nonformale

Profesor Alina Violeta CUȚULESCU, Palatul Copiilor Craiova

Educația nonformală este cea mai nouă abordare a învățării prin activități plăcute și motivante. Avantajele sale multiple înglobează bifarea tuturor deprinderilor specifice sistemului tradițional de învățământ, cu un aport suplimentar de abilități câștigate în condițiile unei libertăți de exprimare maxime.

Educația nonformală înseamnă orice acțiune organizată în afara sistemului școlar, prin care se formează o punte între cunoștințele predate de profesori și punerea lor în practică. Acest tip modern de instruire elimină stresul notelor din catalog, al disciplinei impuse și al temelor obligatorii. Înseamnă plăcerea de a cunoaște și de a te dezvolta.

Din punct de vedere etimologic, termenul de educație nonformală își are originea în latinescul “nonformalis”, preluat cu sensul “în afara unor forme special/oficial organizate pentru un anume gen de activitate”. Nonformal nu e sinonim cu needucativ, ci desemnează o realitate educațională mai puțin formalizată sau neformalizată, dar întotdeauna cu efecte formativ educative.

Din punct de vedere conceptual, educația nonformală cuprinde ansamblul activităților și al acțiunilor care se desfășoară într-un cadru instituționalizat, în mod organizat, dar în afara sistemului școlar, constituindu-se ca “o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal”.

Obiectivele educației nonformale:

Obiectivele educației nonformale nu urmăresc să excludă modul tradițional de educație, ci să completeze instruirea pur teoretică prin activități atractive, la care să aibă acces un număr cât mai mare de tineri. Acestea sunt:

- completarea orizontului de cultură din diverse domenii
- crearea de condiții pentru formarea profesională
- sprijinul alfabetizării grupurilor sociale defavorizate
- asigurarea unui mediu propice exersării și cultivării diferitelor înclinații, aptitudini și capacități.

Caracteristicile educației nonformale:

În primă instanță, specific educației nonformale este locul în care ea se desfășoară: într-un cadru instituționalizat, dar în afara școlii. Caracteristice acestui tip de educație sunt activitățile care contribuie la perfecționarea individuală.

Educatorul nonformal trebuie să dețină mai multă flexibilitate, adaptabilitate și rapiditate, dar și un entuziasm răsunător. Acțiunile corespund strict intereselor, aptitudinilor și dorințelor participanților.

În plus, doritorii nu sunt obligați să se alăture programului și nu primesc calificative oficiale. Totuși, în funcție de formele de instruire nonformală, există și situații în care sunt acordate diplome și certificate de absolvire.

Tipurile de educație nonformală:

Educația nonformală se împarte în două tipuri principale, variind în funcție de activitățile specifice:

- activități extradidactice: cercuri de discipline, ansambluri sportive și artistice, concursuri, olimpiade etc.
- activități extrașcolare: proiecte de ecologie și formare civică, excursii, acțiuni social-culturale (în clubul elevilor, la muzeu, la teatru, în biblioteci etc.)

Educația nonformală însoțește cu succes formarea educațională a tinerilor și rămâne una dintre variantele optime pentru susținerea plăcerii de cunoaștere și de afirmare profesională în lumea contemporană.

Bibliografie:

- Cucos, C., 1998, Psihopedagogie, Editura Polirom, Iași ;
- Joița, E., 2003, Pedagogie și elemente de psihologie școlară, Editura Arves, Craiova;
- Toader, A.D., 1995, Psihologia schimbării și educația. Polarități și accente ale procesului educațional, EDP, București.

Învățământul non-formal – o alternativă pozitivă pentru viitor

Profesor Mihaela Ioana CODREANU, Palatul Copiilor Târgu Mureș

Într-o societate aflată într-o transformare rapidă, educația nu mai poate fi limitată doar la cadrul formal, centrat exclusiv pe acumularea de cunoștințe teoretice. Nevoia de a forma indivizi creativi, autonomi, încrezători și capabili să lucreze în echipă impune o regândire a paradigmelor educaționale. În acest context, învățământul non-formal apare ca o alternativă pozitivă și necesară pentru viitorul copiilor. Prin activități desfășurate în afara programului școlar, dar cu valoare formativă evidentă – precum cursurile de dans modern-contemporan din palate și cluburi ale copiilor – se dezvoltă o serie de competențe esențiale, greu de cultivat exclusiv în sala de clasă.

Dansul modern-contemporan, ca formă de expresie artistică liberă și creativă, oferă un mediu ideal pentru dezvoltarea personală. În cadrul acestor cursuri, copiii învață nu doar mișcări, ci și autodisciplină, coordonare, gestionarea emoțiilor și încredere în sine. Prin explorarea propriului corp și a limbajului non-verbal, ei reușesc să exprime idei și trăiri pe care uneori nu le pot formula în cuvinte. Această libertate artistică este dublată de rigoarea repetițiilor și a muncii constante, ceea ce contribuie la formarea unei mentalități echilibrate și motivate.

Palatele și cluburile copiilor oferă un cadru sigur, prietenos și organizat în care copiii se pot dezvolta dincolo de presiunile academice. În aceste instituții, dansul este predat de instructori

pasionați, care devin adesea mentori și surse de inspirație pentru tinerii dansatori. Spre deosebire de învățământul formal, unde evaluarea este centrată pe rezultate, educația non-formală valorizează procesul, implicarea și progresul personal.

Un element esențial în traseul educațional non-formal îl reprezintă participarea la competiții. Pentru copiii care urmează cursuri de dans modern-contemporan, concursurile sunt mai mult decât simple evenimente artistice – ele sunt o sursă de motivație, autoevaluare și afirmare. Pregătirea pentru un concurs implică muncă în echipă, perseverență, gestionarea stresului și învățarea din eșecuri. Astfel, dansatorii își formează o atitudine matură și responsabilă, dezvoltând totodată spiritul competitiv într-un mod sănătos.

Participarea la concursuri naționale și internaționale aduce și beneficii de ordin social și cultural. Copiii intră în contact cu alți tineri pasionați de dans, fac schimb de idei, își îmbogățesc experiențele și învață să aprecieze diversitatea. Pentru mulți dintre ei, aceste evenimente devin momente definitorii, care le oferă curajul de a visa și de a-și urma pasiunea în mod profesionist.

Pe lângă performanță artistică, aceste activități contribuie și la dezvoltarea inteligenței emoționale. Dansul, prin natura sa expresivă, învață copilul să-și recunoască emoțiile, să le gestioneze și să le transforme în energie creativă. În plus, succesul obținut în competiții, recunoașterea muncii și a talentului propriu le oferă copiilor un sentiment de valoare și realizare personală, esențial pentru formarea unei stime de sine solide.

Accesul la aceste oportunități prin intermediul palatelor și cluburilor copiilor, adesea instituții publice cu acces gratuit sau la costuri minime, înseamnă că și copiii din medii vulnerabile pot beneficia de o educație artistică de calitate. Astfel, educația non-formală devine un instrument real de echitate socială, sprijinind integrarea tuturor copiilor în viața culturală și comunitară.

În concluzie, învățământul non-formal este mai mult decât o alternativă – este un complement vital al educației formale, oferind copiilor șansa de a se descoperi, de a se exprima și de a învăța prin experiență. Cursurile de dans modern-contemporan din palate și cluburi ale copiilor, alături de participarea la competiții de gen, contribuie decisiv la formarea unor tineri echilibrați, empatici, creativi și pregătiți pentru provocările viitorului. Investind în aceste forme de educație, investim în oameni și în viitorul unei societăți mai armonioase și mai incluzive.

Bibliografie:

- UNESCO – Education for Sustainable Development, Paris, 2017.
- Ministerul Educației Naționale – Strategia Națională pentru Învățare pe Tot Parcursul Vieții 2015–2020, București.
- Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație – Educația non-formală în România, București, 2020.
- Golu, Mihai – Psihologia educației, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002.
- Școala de Arte București – Informații despre cursurile de dans contemporan (<https://scoaladeartebucuresti.ro>)
- Palatul Național al Copiilor – Secțiunea Dans, Concursuri și Activități Extrașcolare (<https://palatulcopiilor.ro>)

Educația nonformală: o alternativă pozitivă și eficientă pentru viitor

– Exemple de bună practică

Profesor Alina-Mihaela MĂLĂIESCU-UDREA, Palatul Copiilor Craiova

Introducere

Educația nonformală se află într-o continuă expansiune, fiind considerată o metodă esențială de dezvoltare personală și socială, ce completează învățământul formal. Ea include activități și programe educaționale organizate în afara școlilor tradiționale, dar care contribuie în mod semnificativ la formarea competențelor sociale, civice, profesionale și culturale. În acest referat, vom explora importanța educației nonformale și vom prezenta exemple de bune practici din diverse colțuri ale lumii, demonstrând cum aceasta poate reprezenta o alternativă pozitivă pentru viitor.

Ce este educația nonformală?

Educația nonformală este un proces organizat, sistematic, dar diferit de învățământul formal. Acesta se concentrează pe activități interactive și participative, care se desfășoară într-un cadru mai

puțin rigid și mai flexibil decât cel școlar. Scopul principal al educației nonformale este de a dezvolta abilități, atitudini și valori care nu sunt neapărat învățate în cadrul școlar tradițional, cum ar fi leadershipul, abilități de comunicare, înțelegerea diversității sau colaborarea într-un grup.

Beneficiile educației nonformale

1. Dezvoltare personală și profesională – Educația nonformală permite participanților să învețe într-un mod informal, dezvoltând competențe esențiale, cum ar fi gândirea critică, rezolvarea de probleme și auto-motivarea.
2. Promovarea incluziunii sociale – Aceasta joacă un rol esențial în promovarea diversității și în combaterea discriminării, ajutându-i pe tineri să înțeleagă mai bine provocările societății și să adopte o mentalitate mai deschisă.
3. Flexibilitate și adaptabilitate – Programele educaționale nonformale sunt adesea adaptabile nevoilor comunității, ceea ce le face extrem de relevante pentru diverse grupuri de copii sau tineri.
4. Îmbunătățirea implicării civice – Activitățile educaționale nonformale pot contribui la dezvoltarea unei atitudini civice responsabile, încurajând implicarea activă a tinerelor generații în comunitățile lor.

Exemple de bune practici în educația nonformală

1. „Erasmus+” – Uniunea Europeană

Programul „Erasmus+” al Uniunii Europene este unul dintre cele mai cunoscute exemple de educație nonformală la nivel european. Acesta oferă tinerilor oportunități de a participa la schimburi culturale și educaționale, favorizând dezvoltarea personală și înțelegerea interculturală. Prin activitățile de învățare nonformală, tinerii pot dobândi competențe importante, precum leadershipul, munca în echipă, gestionarea conflictelor și adaptabilitatea într-un context internațional.

2. „Youthpass” – Recunoașterea competențelor în educația nonformală

„Youthpass” este un instrument dezvoltat pentru a oferi recunoaștere oficială pentru competențele dobândite prin participarea la activități de educație nonformală, precum cele din cadrul programului „Erasmus+”. Această inițiativă ajută tinerii să își valorifice experiențele educaționale nonformale în fața angajatorilor sau în procesul de admitere la universități.

3. „The Global Youth Service Day” – Proiect global

Global Youth Service Day (GYSD) este un proiect care se desfășoară anual și implică tineri din întreaga lume în activități de voluntariat și servicii comunitare. Această zi este o oportunitate

pentru tineri de a contribui activ la binele comunității și de a învăța prin acțiune, dezvoltându-și abilități importante de leadership și responsabilitate socială.

4. Proiectele de educație ecologică – „Green Schools”

În multe țări, educația ecologică a devenit o componentă esențială a educației nonformale. Proiecte de tip „Green Schools” sunt organizate pentru a educa tinerii în privința protecției mediului și a sustenabilității. Aceste proiecte promovează învățarea activă prin practică, iar tinerii sunt implicați în activități de reciclare, plantare de arbori, economisire a energiei și promovarea unui stil de viață sustenabil.

5. „Dezvoltarea abilităților antreprenoriale” – Inițiative locale

Proiectele de educație nonformală care se concentrează pe dezvoltarea abilităților antreprenoriale sunt esențiale în contextul actual al economiei. În multe țări, organizațiile non-guvernamentale și instituțiile educaționale locale organizează workshopuri și sesiuni de formare pentru tineri, în care aceștia pot învăța cum să dezvolte un plan de afaceri, cum să își gestioneze propriile resurse și cum să creeze proiecte inovatoare.

Concluzie

Educația nonformală reprezintă o alternativă pozitivă și eficientă pentru viitor, fiind o oportunitate pentru tineri de a învăța într-un mod flexibil, interactiv și relevant pentru provocările contemporane. Exemplele de bune practici menționate mai sus sunt doar câteva dintre numeroasele inițiative care au un impact real asupra dezvoltării tinerilor și a societății în general. În contextul global actual, educația nonformală poate fi cheia pentru formarea unei noi generații de tineri responsabili, creativi și activi, capabili să facă față provocărilor unui viitor incert.

Bibliografie:

- European Commission, Erasmus+ Programme Guide. Retrieved from https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/programme-guide_en, 2014
- European Commission, Youthpass – Recognition of non-formal and informal learning. Retrieved from <https://www.youthpass.eu>, 2017
- Global Youth Service Day. (n.d.). Global Youth Service Day. Retrieved from <https://www.gysd.org>

- UNESCO, Education for Sustainable Development – A Decade of Action. Paris: UNESCO., 2010
- Grice, H., & Burge, T., Nonformal education and its impact on youth development. Journal of Social Education, 45(3), 124-136, 2009

Sportul – alternativa activă pentru un viitor sănătos

Profesor Dragoș Daniel, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu” Arad

De la ora de educație fizică la un stil de viață care schimbă totul

Într-o lume plină de ecrane, deadline-uri și stres, sportul pare, uneori, doar „o oră de mișcare” în orarul școlar. Dar ce-ar fi dacă l-am privi altfel? Ce-ar fi dacă sportul ar deveni mai mult decât o obligație și ar deveni un mod de a trăi? De a gândi. De a ne conecta.

Tot mai multe inițiative din școli, cluburi și comunități arată că sportul e o alternativă reală pentru un viitor mai sănătos – atât fizic, cât și mental.

Ora de sport – spațiu de mișcare, nu de scutiri

În loc să fie privită ca „ora la care stăm pe bancă” sau „pauza din zi”, ora de educație fizică ar putea fi cea mai așteptată. În unele școli din Europa, elevii pot alege între mai multe tipuri de activități: sporturi de echipă, fitness, dans, yoga sau drumeții. Nu toți suntem făcuți pentru fotbal sau alergare – și e perfect ok.

Diversificarea orelor de sport crește participarea și face mișcarea accesibilă pentru toți. Când elevii simt că au opțiuni, apar motivația și plăcerea de a face mișcare.

Sportul dezvoltă caracterul – nu doar mușchii

Ce înveți din sport? Mult mai mult decât cum să dai un gol sau să alergi repede. Înveți să lucrezi în echipă, să te ridici după ce ai căzut, să ai răbdare și disciplină. Înveți fair-play, respect și cum să gestionezi presiunea. Toate astea contează enorm și în viață, nu doar pe teren.

Antrenamentele și competițiile dezvoltă încredere în sine și mentalitate de învingător – calități esențiale în orice domeniu, nu doar în sport.

Exemple bune – și posibile la orice nivel

În unele licee, orele de sport se combină cu educație nutrițională, astfel încât tinerii să înțeleagă legătura dintre ce mănâncă și cum se simt.

În școli din Danemarca, elevii încep ziua cu 15 minute de mișcare ușoară – rezultatul? Concentrare mai bună, chef de învățat și energie pozitivă.

În tot mai multe orașe din România, apar competiții interșcolare, maratoane pentru amatori sau cluburi gratuite pentru copii și adolescenți.

Profesorii care pun în mișcare generații

Un profesor de sport care reușește să-i facă pe elevi să iubească mișcarea e un profesor care face diferență. Nu e vorba doar de flotări sau cronometre – ci de cum creezi o atmosferă în care toți se simt incluși, motivați și susținuți.

Orele de sport pot deveni un teren fertil pentru dezvoltarea personală, nu doar fizică. Iar profesorii au un rol esențial în asta.

Sportul ca stil de viață, nu doar ca materie

Tinerii care fac sport constant dorm mai bine, au mai multă încredere în ei și sunt mai echilibrați emoțional. Nu trebuie să devii atlet de performanță – e suficient să găsești o activitate care îți place: dans, înot, mers cu bicicleta, baschet cu prietenii sau pur și simplu o plimbare activă.

Când sportul devine obicei, viitorul arată deja mai bine.

Concluzie: Schimbarea începe cu o mișcare

Educația nu înseamnă doar matematică și gramatică. Înseamnă și să învățăm cum să avem grijă de corpul nostru, de mintea noastră și de echilibrul nostru interior. Iar sportul este o cale directă și eficientă spre toate astea.

Așadar... mișcarea nu e opțională. E esențială. Și cu cât începem mai devreme să o luăm în serios, cu atât viitorul nostru – ca indivizi și ca societate – va fi mai activ, mai sănătos și mai echilibrat.

Bibliografie:

- Ana Cătălina Păun, Iuliana Lazăr , Sorin Mierlea - Educație globală în contexte pedagogice non-formale, editura Presa Universitară Clujeană, 2019

Nonformalul,

alternativă pozitivă pentru viitor